

Mgr Marta Zwierz

Uniwersytet Warszawski

O genezie i zakresie kryminalizacji przestępstw o charakterze terrorystycznym w polskim prawie karnym wobec wyzwań współczesności

ABSTRAKT

Niniejsze opracowanie podnosi problem zakresu kryminalizacji przestępstw o charakterze terrorystycznym wobec zjawiska globalizacji sensu largo. Autor zwraca bowiem uwagę na dynamiczny rozwój tego rodzaju przestępczości na przestrzeni ostatnich lat oraz zmianę typów zachowań wypełniających jej znamiona, jak również wpływ norm prawa międzynarodowego na kształt obowiązujących regulacji krajowych w tym zakresie. Istotną część opracowania stanowi podkreślenie wagi zjawiska terroryzmu, a zatem także konieczność racjonalnego stanowienia norm, które będą podstawą ścigania czynów o charakterze terrorystycznym. Autor rozważa poszczególne elementy definicji przestępstwa o charakterze terrorystycznym, podnosząc zarzut ich zbyt dużej elastyczności i uzasadnia konieczność zmian prawnych wobec dynamicznego rozwoju terroryzmu i wykorzystywaniu coraz to nowszych technik jego popełniania.

Właściwie aż do końca lat 60 ubiegłego wieku zjawisko określane mianem terroryzmu było uznawane za zagrożenie o znaczeniu marginalnym, co znajdowało zresztą swoje bezpośrednie odzwierciedlenie także w sposobie normowania przestępstw o charakterze terrorystycznym w systemie prawa stanowionego przez rządy poszczególnych państw.

Z reguły bowiem prawodawca nie przewidywał potrzeby szczegółowej penalizacji zachowań wypełniających znamiona tego zjawiska, gdyż aż do 1989 r. terroryzm w swojej ówczesnej postaci odznaczał się przewidywalnością i zasadniczo szybką wykrywalnością. Przykładowo można tutaj wskazać na Radę Rewolucyjną *Fatah* Abu Nidala, gdzie powszechnie znany był fakt tego, jaki kraj udziela tej organizacji schronienia oraz jakimi rodzajami broni i środkami wybuchowymi posługuje się ona w swoich przestępczych działaniach. Tym samym powiązanie konkretnych aktów terroru z tą grupą i przypisanie za nie odpowiedzialności nie pozostawiało organom ścigania żadnych wątpliwości¹. To właśnie rok 1989 należy uznać za okres przełomowy, gdyż zapoczątkował on niezwykle daleko idącą ewolucję zjawiska terroryzmu do jego dzisiejszej postaci odznaczającej się nieprzewidywalnością działań i ich szczególną brutalnością kierowaną w różne grupy społeczne i z różnych pobudek (religijnych,

¹ Zob. J. Horgan, *Psychologia terroryzmu*, Warszawa 2008, s. 9.

politycznych, materialnych), co, szczególnie przy uwzględnieniu niedookreślonej i płynnej struktury tych organizacji, jak również zastosowaniu na szeroką skalę nowoczesnych technologii informacyjnych, wywołuje strach wśród społeczności międzynarodowej, która to nieustannie poszukuje skutecznych metod walki z tym zjawiskiem.

O fenomienie terroryzmu świadczy bowiem nie tylko sama istota zagrożenia szczególnie istotnych dóbr społecznych jakimi są życie, zdrowie, czy mienie poszczególnych jednostek, podmiotów gospodarczych, instytucji państwowych i gospodarki jako całości, lecz także jego niejednorodny charakter oraz zróżnicowany zakres regulacji na gruncie przepisów poszczególnych systemów prawnych. Sam proces kryminalizacji przestępstw o charakterze terrorystycznym i przyjęta przez prawodawcę polityka legislacyjna, stanowią w dużej mierze urzeczywistnienie obowiązujących w tym przedmiocie unormowań zawartych w licznych aktach prawnych o randze międzynarodowej, lecz ostateczny kształt regulacji prawnych poszczególnych państw może się oczywiście różnić między sobą w zależności od poziomu ich rozwoju gospodarczego, tradycji kulturowej, położenia gospodarczego, czy obecnej sytuacji politycznej, jak również właściwych dla danego państwa tendencji rozwojowych tego zjawiska.

Przy ocenie wpływu zjawiska globalizacji na wyodrębnianie się nowych form przestępczości zorganizowanej (bo do takiej przestępstwa o charakterze terrorystycznym niewątpliwie należą), warto przytoczyć, słuszny zresztą pogląd, reprezentowany przez L. Kardaszyńskiego oraz M. Rycerskiego wskazujący, że w warunkach otwartości i integracji światowa współzależność wyraża się tym, iż zdarzenia i trendy zachodzące w określonej dziedzinie nie są odosobnione, lecz skutkują łańcuchem procesów, które następnie indukują dalsze konsekwencje w wielu innych obszarach. Za tym zaś idzie trudność w przewidywaniu przyszłych trendów w przestępczości, gdyż ta zmienia się wraz ze zmianami społeczeństwa. Nieodzowny wpływ ma na to szereg czynników, wśród których pierwszorzędne znaczenie zawsze będą odgrywały cztery najważniejsze: ekonomiczne, technologiczne, demograficzne i społeczne². W oparciu o te czynniki wyróżnia się poszczególne generacje przestępczości zorganizowanej, spośród których pierwsza była oparta o hazard i nielegalne wytwarzanie alkoholu, druga obserwowana w latach 80 i 90 XX w. była związana z handlem narkotykami, natomiast trzecia i zarazem aktualna odnosi się do infiltracji systemów politycznych, prawnych i gospodarczych przez przestępców³.

W polskim kodeksie karnym, zgodnie z art. 115 § 20 k.k., dla uznania konkretnego czynu zabronionego za przestępstwo o charakterze terrorystycznym konieczne jest zaistnienie przynajmniej jednej z trzech przesłanek przedmiotowych: poważnego zastraszenia wielu osób, zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo

² L. Kardaszyński, M. Rycerski, *Przestępczość zorganizowana w Polsce na tle tendencji europejskich. Analiza funkcjonowania instytucji świadka koronnego jako instrumentu zwalczania przestępczości zorganizowanej (w:) Przestępczość w XXI wieku – zapobieganie i zwalczanie. Problemy prawno-kryminologiczne*, pod red. E. Pływaczewskiego, W. Filipkowskiego oraz Z. Rau, Warszawa 2015, s. 259.

³ Ibidem.

organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności, bądź wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej.

Można uznać, że w Polsce geneza przestępczości terrorystycznej sięga okresu dwudziestolecia międzywojennego, gdzie we wschodnich województwach wykształcały się pierwsze struktury grup bandyckich specjalizujących się w kradzieżach oraz wymuszeniach rozbójniczych, niekiedy odznaczające się niezwykle wysokim stopniem zorganizowania. Przykładem może tu być powstałe w 1922 r. w Wilnie zrzeszenie zawodowe przestępców narodowości żydowskiej *Bruder Ferain*, które posiadało zarząd o decydującym głosie w sprawie podziału zysków, zleceniu wykonania lub nabyciu narzędzi służących do popełniania przestępstw, składaniu kaucji za aresztowanych członków oraz otaczaniu opieką rodziny aresztowanych członków grupy. Rozwijała się też przestępczość przemytnicza - na granicy polsko-niemieckiej na Śląsku i w Wielkopolsce, na granicy z Wolnym Miastem Gdańsk oraz na granicy z Litwą i Związkiem Radzieckim. Warto w tym miejscu także wskazać, że w tamtym okresie na terenie Polski, Litwy, Czechosłowacji oraz Niemiec swoją działalność przestępczą prowadziła grupa specjalizująca się we włamaniach do banków kierowana przez Stanisława Cichockiego (tzw. Szpicbródka). Funkcjonujące bezpośrednio po zakończeniu II wojny światowej grupy przestępcze cechowały się słabą organizacją i brakiem hermetycznej struktury. Dopiero w następnych latach pojawiły się grupy wyspecjalizowane w przemytach, wymuszeniach haraczy oraz przestępczości gospodarczej.

Przełomem okazały się jednak lata 90. ubiegłego wieku, kiedy to zmiana ustroju pociągnęła za sobą także liczne zmiany społeczne, gospodarcze i prawne, stwarzając podatny grunt pod rozwój całego zespołu zorganizowanych grup przestępczych. Powstają grupy nie tylko o charakterze stricte kryminalnym, lecz także gospodarczym i narkotykowym odznaczające się niezwykle złożoną strukturą, jak również zróżnicowanym doбором specjalizacji przestępczej działalności oraz metod i środków wykorzystywanych w osiągnięciu założonych celów. Same te cele nie ograniczają się jedynie do tych materialnych, gdyż w tym okresie toczyła się walka o wpływy wśród największych ugrupowań, z których do legendy przeszły krwawe i bestialskie starcia dwóch naczelnych grup przestępczych, okrzykniętych mianem polskiej mafii: „Pruszkowa” oraz „Wołomina” wywołując strach i niepokój wśród społeczności żyjących na obszarze ich funkcjonowania. Co ciekawe, historia, szczególnie tej ostatniej grupy, sięga jeszcze do okresu przed wybuchem II wojny światowej, kiedy to „Wołomin” tworzyła banda lokalnych kieszonkowców i włamywaczy posiadających już jednak w tamtym okresie status elity przestępczej, budząc respekt, poważanie i zarazem szacunek w świecie przestępczym. Proceder przestępczy tej grupy w latach 90 skupiał wokół siebie gangsterów z Wołomina, Marek i starej Pragi, którzy „trudnili się” kradzieżami samochodów, przemytem, obrotem narkotykami i innymi substancjami odurzającymi, a także wymuszeniami rozbójniczymi, handlem ludźmi i zabójstwami⁴.

⁴ Por. J. Bil, *Przestępczość zorganizowana w ujęciu historycznym oraz jej ewaluacja*, Kultura, Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje 2015, Nr 20, s. 103-105.

Politycy dosyć długo nie chcieli zaakceptować faktu, iż na terenie państwa polskiego pojawiają się nowe – w zasadzie dotychczas nieznanne – formy przestępczości zorganizowanej na miarę mafii sycylijskiej. W zasadzie aż do momentu akcesji do Unii Europejskiej, prawo polskie nie dysponowało żadnymi specjalnymi legislacjami antyterrorystycznymi i co najważniejsze – terroryzm pozostawał rodzajem przestępczości nie podlegającej odrębnej klasyfikacji i zarazem nie posiadającej swojej definicji legalnej. Nie przewidywano bowiem potrzeby szczegółowej regulacji zjawiska terroryzmu w systemie prawa stanowionego i posiłkowano się w tym celu wyłącznie dorobkiem myśli karnoprawnej o dosyć ugruntowanej tradycji w tym zakresie. Praktyczne zastosowanie, w przypadku wszelkich zachowań wypełniających znamiona terroryzmu, miał bowiem w tym okresie art. 258 k.k. będący niejako powieleniem sposobu ujęcia tego zjawiska w Kodeksie karnym Makarewicza z 1932 r., gdzie z treści art. 166 wprost wynikało, iż warunkiem karygodności jest istnienie organizacji, która mieści się w pojęciu grupy lub związku, branie w nich udziału, bądź też zakładanie lub kierowanie nimi. Zakres tych unormowań rozciągał się bowiem nie tylko na złożone pod względem struktury i schemat działania związki przestępców zawodowych, lecz także inne ich postacie, tj.: bandę rozumianą jako stałe ugrupowanie dla dokonania przestępstw oznaczonych tylko *in genere* oraz spisek będący porozumieniem przestępczym skupiającym co najmniej trzy osoby i opartym na określonym zamiarze dokonania konkretnego przestępstwa.

Konsekwencją odejścia od tradycyjnego – monocentrycznego modelu systemu prawnego, będącego w kompleksowym ujęciu wytworem rodzimego ustawodawcy oraz przekazanie części swoich uprawnień w zakresie stanowienia prawa i wyznaczania kierunków jego wykładni podmiotom (organom i organizacjom międzynarodowym) mającym swoje siedziby poza terytorium państwa była konieczność przejęcia oraz wdrożenia do krajowego porządku prawnego dorobku obcego ustawodawstwa, w tym także regulacji odnoszących się do szeroko pojmowanego terroryzmu. Chodziło zaś zwłaszcza o te regulacje, które wyrażają zobowiązanie państwa do wdrożenia skutecznych instrumentów prawnych do walki z tym zjawiskiem. Ogromny wpływ na sposób ukształtowania karnoprawnej materii związanej ze zwalczaniem zjawiska terroryzmu wywarło przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i powiązany z tym proces zbliżenia polskiego ustawodawstwa w kierunku obowiązujących standardów unijnych w tym zakresie.

To właśnie przystąpienie Polski do Unii Europejskiej skutkowało wprowadzeniem do polskiego Kodeksu karnego ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw⁵ legalnej definicji przestępstwa o charakterze terrorystycznym unormowanej w art. 115 § 20 formułującej w formie zamkniętego katalogu enumeratywnie wspomniane już przesłanki celu. Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu nałożyła w zasadzie wymóg, aby w obszarze wysokości kary nakładana sankcja odzwierciedlała poważny charakter tych przestępstw. Założeniem ustawodawcy było

⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2004 Nr 93, poz. 889 z późn. zm.).

zresztą, aby w granicach tego pojęcia mieściły się wyłącznie najpoważniejsze czyny zabronione zagrożone karą co najmniej 5 lat pozbawienia wolności.

Istotną kwestią wymagającą podkreślenia jest fakt, iż Polska odstąpiła od włączenia do Kodeksu karnego wskazanego w Decyzji ramowej katalogu przestępstw o charakterze terrorystycznym. Podnoszono fakt, iż z racji swojego charakteru nie mogłyby one zostać zakwalifikowane do tej grupy, co odnosi się zwłaszcza do czynów zabronionych ukierunkowanych na konkretną osobę lub mienie. Zdaniem projektodawcy takie działanie mogłoby sztucznie rozszerzać poszczególne warianty zachowań normowanych w części szczególnej kodeksu karnego⁶. Zmiany wprowadzone zostały także w treści art. 258 k.k., gdzie zgodnie z decyzją Ramową dostrzeżono potrzebę kryminalizacji kierowania oraz udziału w zorganizowanej grupie lub związku o charakterze terrorystycznym. Miało to sprzyjać większej efektywności ścigania oraz poprawie realizacji funkcji prewencyjnej. Należy przy tym podkreślić, iż standardy stawiane państwom członkowskim narzucały górny próg karalności za przestępstwo kierowania grupą przestępczą określony w wysokości nie niższej niż 15 lat pozbawienia wolności w typie kwalifikowanym. Natomiast w typie podstawowym, a więc za samo przestępstwo udziału w zorganizowanej grupie przestępczej regulacje te ustalały ten próg na co najmniej 8 lat pozbawienia wolności. W odniesieniu do tych zaleceń prawodawca zdecydował się na zastosowanie minimalnego progu zaproponowanego przez Unię Europejską.

Ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁷ wprowadzono do Kodeksu karnego dodatkowy przepis art. 165a, który kryminalizuje czyny polegające na finansowaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Przepis ten należy uznać za realizację postulatów międzynarodowych, szczególnie zaleceń Komitetu Antyterrorystycznego Rady Bezpieczeństwa ONZ, monitorującego przestrzeganie przez państwa członkowskie ONZ Rezolucji Rady Bezpieczeństwa 1373 z 2001 r., konwencji ONZ z 1999 r. o zwalczaniu finansowania terroryzmu⁸ oraz poglądów doktryny⁹.

Niewątpliwym zarzutem względem przyjętego przez prawodawcę sposobu kryminalizacji przestępstw o charakterze terrorystycznym jest kazuistyczność zastosowanych rozwiązań uniemożliwiająca jednoznaczną subsumcję stanu faktycznego pod konkretny przepis prawa.

⁶ Zob. I. Kalinowska, *Prawnoporównawcza analiza kryminalizacji terroryzmu w Polsce i w Niemczech* (w:) *Współczesne oblicza bezpieczeństwa*, pod red. E. Guzik-Makaruk oraz E. Pływaczewskiego, Białystok 2015, s. 253-254.

⁷ Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009 Nr 166, poz. 1317).

⁸ Zob. druk sejmowy nr 1394 z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw.

⁹ E. Guzik-Makaruk, W. Filipkowski, *Kryminalizacja grup terrorystycznych w ustawodawstwie RFN i Polski. Próba studium komparatystycznego* (w:) K. Endecki (red.), *Przestępczość terrorystyczna. Ujęcie praktyczno-dogmatyczne*, Poznań 2006, s. 102 [cyt. za:] I. Kalinowska, *Prawnoporównawcza analiza kryminalizacji terroryzmu w Polsce i w Niemczech* (w:) *Współczesne oblicza bezpieczeństwa*, pod red. E. M. Guzik-Makaruk oraz E. W. Pływaczewskiego, Białystok 2015, s. 255.

Pozostawienie w tym zakresie swobody decyzyjnej organom powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości (w imieniu państwa) utrudnia kwalifikację poszczególnych stanów faktycznych do grupy przestępstw po charakterze terrorystycznym. Tym samym zaś stawia pod znakiem zapytania efektywność tego rodzaju konstrukcji prawnych oraz celów, jakie pierwotnie miały one realizować w zamyśle ustawodawcy. Należy mieć bowiem na uwadze, że w polskim systemie prawnym istnieje cały szereg rozwiązań szczegółowych także o charakterze *stricte* proceduralnym adresowanych bezpośrednio do organów ścigania i niejako dopełniających ogólne normy kodeksowe w sferze szeroko pojętego terroryzmu.

Warto w tym miejscu wskazać wcielenie do polskiego systemu prawnego postanowień Decyzji ramowej z dnia 28 listopada 2002 r. w sprawie wzmocnienia prawnokarnych ram zwalczania pomocy w nielegalnym przekraczaniu granic, przejeździe i nielegalnym pobycie oraz Dyrektywy z dnia 28 listopada 2002 r. w sprawie definicji pomocy w niedozwolonym przekroczeniu granicy, tranzycie i niedozwolonym pobycie¹⁰. Zmiana ta doprowadziła do nadania art. 264 k.k. nowej treści poprzez penalizację wszelkich aktów nielegalnego przekraczania granic, udzielania pomocy i organizowania nielegalnego przekraczania granicy oraz pomocy w nielegalnym pobycie, o ile pomoc taka bywa świadczona w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Wspomniana już wcześniej nowelizacja z dnia 16 kwietnia 2004 r. wprowadziła także szereg zmian do ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary oraz dodała nowe art. 589b – 589f regulujące pomoc prawną w postępowaniu przygotowawczym w sprawach o przestępstwa o charakterze terrorystycznym w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego¹¹. Z kolei implementacja Decyzji ramowej Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie Europejskiego nakazu aresztowania i procedur wydawania pomiędzy Państwami Członkowskimi doprecyzowała także procedury dobrej współpracy pomiędzy państwami w sprawach ekstradycji¹². Ponadto, dnia 13 stycznia 2005 r. weszła w życie ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o Policji oraz ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej¹³ stanowiąca reakcję na wzrastający stopień zagrożenia terrorystycznego. Przyznała ona Policji szerszą możliwość użycia uzbrojonych oddziałów w przypadku bezpośredniego zagrożenia przestępstwem terrorystycznym, bądź w przypadku jego dokonania. Doświadczenia z zamachu terrorystycznego z dnia 11 września 2001 r. na World Trade Center, kiedy to do celów przestępczych wykorzystano samolot poskutkowało również nowelizacją ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – *Prawo lotnicze*¹⁴, która to wprowadziła art. 122a umożliwiający likwidację statku powietrznego w przypadku uzasadnionego podejrzenia, iż zostanie on wykorzystany w celach terrorystycznych.

¹⁰ Zob. druk sejmowy nr 2407 z dnia 8 stycznia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.

¹¹ Dz. U. 1997 Nr 89, poz. 555 z późn. zm.

¹² Zob. druk sejmowy nr 580 z dnia 12 maja 2006 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

¹³ Dz. U. Nr 277, poz. 2742.

¹⁴ Dz. U. Nr 130, poz. 1112.

Reasumując, należy uznać, że organy państwowe dysponują bogatym zespołem instrumentów prawnych skierowanych na zapobieganie i zwalczanie terroryzmu. Większość z tych przepisów posiada także wymiar proceduralny i w szczegółowym zakresie określają one procedury dla odpowiednich służb i organów ścigania. Obecnie obowiązujące przepisy prawa karnego materialnego nie pozwalają jednak na jednoznaczne wykazanie w opisie czynu i jego kwalifikacji prawnej, iż mamy do czynienia z przestępstwem o charakterze terrorystycznym. Brak jest bowiem szczególnych znamion (zwłaszcza tych podmiotowych), które pozwoliłyby na pewne stwierdzenie, iż dany czyn popełniono w celu terrorystycznym. Intencją prawodawcy było zapewne uelastycznienie obowiązujących norm prawnych i dostosowanie ich do nieprzewidzianych odmian terroryzmu i metod działań przestępców, szczególnie wobec dynamicznego rozwoju tego zjawiska oraz jego skali. Jednak rzeczywista wykładnia przepisów może nastroić trudności w praktyce orzeczniczej sądów powszechnych, zwłaszcza wobec braku unormowania karalności na innych niż sam etap dokonania form stadialnych przestępstwa. W ich obecnym kształcie należy bowiem przyjąć, że przygotowanie, bądź usiłowanie będzie karalne wyłącznie w sytuacjach, gdy konkretny czyn zabroniony popełniony w celu terrorystycznym będzie zgodny z literalnym brzmieniem przepisu i będzie podlegał karze na tym etapie. Co niewątpliwie nie zawsze musi mieć miejsce. Kwestią wymagającą odrębnej regulacji prawnej jest także odpowiedzialność podżegacza oraz pomocnika. Wobec coraz szerszego zasięgu oddziaływania zjawiska terroryzmu, przyjęta przez prawodawcę technika legislacyjna może okazać się więc nieskuteczna. Wobec wykształcania się nowych rodzajów przestępczości, których prawodawca nie mógł przewidzieć w momencie typizacji poszczególnych przestępstw, konieczna wydaje się gruntowna nowelizacja Kodeksu karnego z 1997 r. także jej w aspekcie aksjologicznym, tj. w kierunku takiej klasyfikacji i hierarchizacji dóbr społecznych, które byłyby adekwatne do współczesnych zagrożeń.

Bibliografia

Literatura

- Bil J., *Przestępczość zorganizowana w ujęciu historycznym oraz jej ewaluacja*, Kultura, Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje 2015, Nr 20
- Guzik-Makaruk E., Pływaczewski E. (red.), *Współczesne oblicza bezpieczeństwa*, Białystok 2015
- Horgan J., *Psychologia terroryzmu*, Warszawa 2008
- Pływaczewski E., Filipkowski W., Rau Z. (red.), *Przestępczość w XXI wieku – zapobieganie i zwalczanie. Problemy prawnokryminologiczne* Warszawa 2015

Akty prawne

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. 1997 Nr 88, poz. 533 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – *Prawo lotnicze* (Dz. U. 2002 Nr 130, poz. 1112)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. 2004 Nr 93, poz. 889 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. *o zmianie ustawy o Policji oraz ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. 2004 Nr 277, poz. 2742)

Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. *o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. 2009 Nr 166, poz. 1317)

ABSTRACT:

Origin and scope of criminalization of terrorist offences in polish criminal law and challenges of modern times

The article study the problem of the criminalization of terrorist offenses and the phenomenon of globalization. Author draws attention to the dynamic development of this type of crime in recent years and the change of behaviors constituting its features, as well as the impact of international law standards on the shape of existing national regulations in this area. An important part of the study is to underline the importance of the phenomenon of terrorism, and therefore also the need to rationally establish standards that will be the basis for prosecution and sentencing acts of terrorism. The author considers elements of the definition of a terrorist offense, raising the allegation of too much flexibility and justifying the need for legal changes in the face of the dynamic development of terrorism and the use of ever-newer techniques of committing it.

Słowa kluczowe: globalizacja, kryminalizacja, terroryzm

Key words: globalization, criminalization, terrorism